

24.9.2020

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO

Tiedoksi: Sisäministeriö
Pelastusosasto

Viite: Sisäministeriön ym. lausuntopyyntö 15.6.2020, Dno-VN/8871/2019
Aihe: Hallituksen esitysluonnos pelastustoimen järjestämisen uudistamisesta
Asia: LAUSUNTO

Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry - Finlands Avtalsbrandkårers Förbund rf
(SSPL) esittää lausuntonaan seuraavaa:

Esityksen mukaisesti vastuu pelastustoimen järjestämisestä siirtyisi kunnilta sote-
maakunnille ja Helsingin kaupungille, tavoitteena tehokkuuden lisääminen valtion
ohjauksen vahvistamisen kautta. Tavoitteena on myös pelastustoimen
yhdenmukaistaminen ja sen yhdenvertaisten palvelujen tuottaminen koko maassa,
sekä pelastustoimen kehittäminen valtakunnallisena järjestelmänä. Alueellinen
pelastustoimi onkin jäänyt luonteeltaan pirstaloituneeksi, joten uudistuksen tavoitteita
voidaan liittomme mielestä pitää yleisesti kannatettavina.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan sopimuspalokuntien
toimintaedellytyksiä pelastuslaitosten kumppanina vahvistetaan tunnistuen myös
niiden nykyiset ja tulevaisuuden haasteet sekä erityispiirteet. Pelastuslaki uudistetaan
kokonaisvaltaisen selvityksen pohjalta, ja hallitus huolehtii koko maan kattavasta
paloasemaverkostosta. Nähdäksemme pelastustoimen järjestämisvastuun siirtyminen
ei ole ristiriidassa näiden tavoitteiden kanssa, koska pelastuslain uudistaminen
sopimuspalokuntia koskevilta osilta ei riipu siitä, millä taholla on järjestämisvastuu.
Toteamme tässä yhteydessä kuitenkin myös sen, että nimenomaan
sopimuspalokuntien päivittäinen toiminta on keskeisessä asemassa koko maata
kattavien yhdenvertaisten palvelujen tuottamisen kannalta.

Liittomme toteaa, että ehdotuksen mukaan pelastuslaitosten kalusto siirtyisi
maakuntien omistukseen, kun taas sopimuspalokuntien kiinteistöt jäisivät nykyisille
omistajille ja olisivat nykyisten vuokrasopimusten puitteissa maakunnallisen
pelastustoimen käytössä. Samaten sopimuspalokuntien palokuntasopimukset
siirtyisivät nykyisin ehdoin kunnilta sote-maakunnille. Näin ollen muodolliset
muutokset pelastustoimen päivittäistä käytännön operatiivista työtä suorittavien
sopimuspalokuntien toimintaympäristöön jäänevät ainakin siirtymävaiheessa
vähäisiksi.

Pelastustoimen palvelutasopäätös on keskeisessä asemassa myös sopimuspalokuntien
toiminnan kannalta. Kuntien ylläpitämässä alueellisessa pelastustoimessa on

24.9.2020

palvelutasopäätöksien sisältöä poliittisesti ohjaavana tahona ollut pelastuslaitoksen johtokunta tai vastaava luottamushenkilöelin, josta sopimuspalokunnillekin on muodostunut helposti lähestyttävä sidosryhmien vaikutuskanava. Pidämme tärkeänä, että pelastuslaitokseen tulevaisuudessakin kytkeytyy tällainen asiakkaista parlamentaarisesti muodostettu erityisesti kulloisenkin pelastuslaitoksen toimintaa ohjaava elin.

Tähän liittyen on syytä todeta, että vaikka järjestökentälle onkin lakiluonnoksessa varattu sote-maakuntiin ulottuvia vaikutuskanavia, niin pelastustoimi uhkaa jäädä huomattavasti laajemman sosiaali- ja terveystoimeen marginaaliin. Vastaavasti myös pelastustoimen järjestöjen rooli uhkaa muuttua suuressa kokonaisuudessa suhteellisen näkymättömäksi. Tässä tulee kuitenkin huomioida, että sosiaali- ja terveystoimesta poiketen nimenomaan pelastustoimi rakenteellisesti merkittävässä määrin tukeutuu sopimuspalokuntiin myös päivittäisen palvelutuotannon osalta, joten näiden järjestöjenkin merkitys on suhteellisesti erilainen verrattuna sosiaali- ja terveystoimen vastaaviin. Näin ollen pelastusalan järjestöjen tosiasialliseen näkyvyyteen tulisi selkeästi panostaa myös sote-maakuntien toiminnassa.

Marginalisoitumisen eräänä uhkana on resurssien väheneminen, sopimuspalokunnat ovat pelastusalan ”ravintoketjun” ääripäässä. Konkreettisesti tämä saattaa johtaa siihen, että jos pelastustoimi sote-maakuntien puitteissa jääkin resurssien osalta muiden varjoon, niin vastaava resurssivaje sitten korostetusti vaikuttaa yksittäisten sopimuspalokuntien toimintaan. Tämäkin puoltaa toimivien vaikutusmekanismin muodostamista nimenomaan sote-maakunnallista pelastustointa varten.

Lopuksi todettakoon, että kun nykyiset sopimuspalokuntia koskevat sopimukset sellaisinaan siirtyvät kunnilta sote-maakuntiin, niin se ei poista moniin nykyisiin sopimuksiin liittyviä tarkistustarpeita. Tältä osin valtion vahvempi ohjaava rooli pitkällä tähtäyksellä saattaisi edesauttaa nykyisten sopimusten yhtenäistämistä myös valtakunnan tasolla. Siinä liittomme maamme sopimuspalokuntatoimintaa parhaiten tuntevana tahona on valmis osallistumaan myös sopimusrakennetta kehittävään työhön.

Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry - Finlands Avtalsbrandkårers Förbund rf

Ari Maskonen
Toiminnanjohtaja
Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry.